TEXT A FOTO **ONDŘEJ BLAHO**

MALAJSIE

ZRÁDNÉ PROUDY SIPADANU

aneb na velké lodi s malým mužem

Sedíme okolo kulatého dřevěného stolu a vychutnáváme silně kořeněné polévky v hlubokých miskách po okraj plné nudlí, nahrubo nasekané zeleniny a krevet. O kus dál přede mnou jsou dveře, které vždy když se otevřou, vypustí mohutný oblak dýmu z kuchyně, metr za mými zády rušná špinavá večerní ulice plná aut a lidí a psů a koček, s Bůh ví proč, uřezanými ocasy. Dominantu restaurace představuje kaskáda akvárií vyskládaných od země po střechu z vlnitého plechu. Malí i docela vzrostlí kanici, langusty, krabi, mušle a dokonce i strašci. Ne, místní nejsou nadšení akvaristé, jde o gurmánskou nabídku. Upíjím své pivo Tiger *a těším se na ráno. Jsme na malajském ostrově Borneo v přístavu Semporna, za sebou máme tři desítky hodin cesty, a to ráno, na které se těším já i ostatní, konečně vyplouváme směr ostrov Sipadan.*

O velké lodi...

Celebes Explorer je velká loď. Na větší safari lodi jsem vlastně jaktěživ ani nebyl. A nutno dodat, že ani na více zanedbané. Salón je tak akorát, pár ohmataných knih a atlasů ryb, rozbitá televize, chladnička se „soft drinks“ i „Tigery“ a velké hladové okno, ze kterého nám následujících sedm dní budou dávat snídaně, obědy i večeře. Kajuty jsou standardní velikosti, tedy malé, bohužel ale i špinavé, a později po tropických deštích i bez elektřiny a plné plísně. Sluneční paluba tu je. Ale nejsou tu lehátka, a na pásy dehtového papíru se mi ručník dávat nechce. Celebes Explorer je velká loď, je to stále jediná safari loď, která smí k Sipadanu připlout a rozhodně to není loď pro fajnovky.

...a malém muži

Tom je malý muž. Konečně jako asi všichni Malajci. Ale je to skvělý, ale opravdu skvělý divemaster s neuvěřitelnou péčí o nás všechny a s neuvěřitelně vytrénovaným zrakem, neustále nás upozorňující na to vše, co si nesmíme nechat ujít. I když teď, když vyplouváme ze Semporny na velké rozpadající se lodi, to ještě nemůžeme vědět. Denní režim je jednoduchý: každý den budeme kotvit a přespávat u ostrova Mabul, každý den ráno pak kolem půl šesté vyrazíme na třiceti minutovou plavbu směr Sipadan. Pokud bude pěkné počasí samozřejmě, jinak se program změní, možná vyrazíme k jinému ostrovu a možná budeme muset den vynechat. Tom nám vysvětluje, že počasí se zde mění velmi rychle. Na jednotlivé lokality nás pak dopraví vždy menší krytý člun. Rozdělujeme se do dvou skupin po devíti a briefing končí.

Sipadan

Sipadan je malinký zelený ostrov sopečného původu. Cituji výstižné místní rčení: *„Postav se na pláž, stoupni si na špičky, a pokud bude foukat dobrý vítr, snadno ho přeplivneš.“* Na ostrov smí denně maximální počet 120

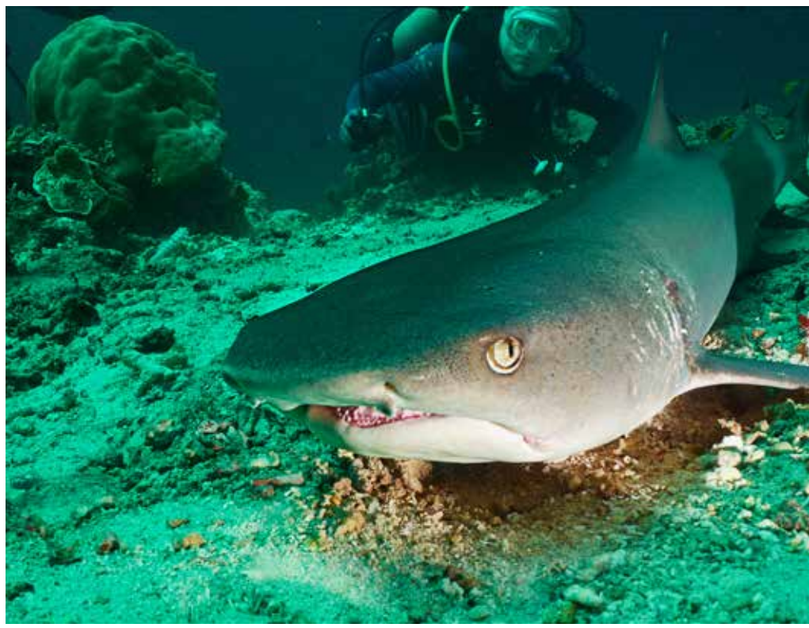

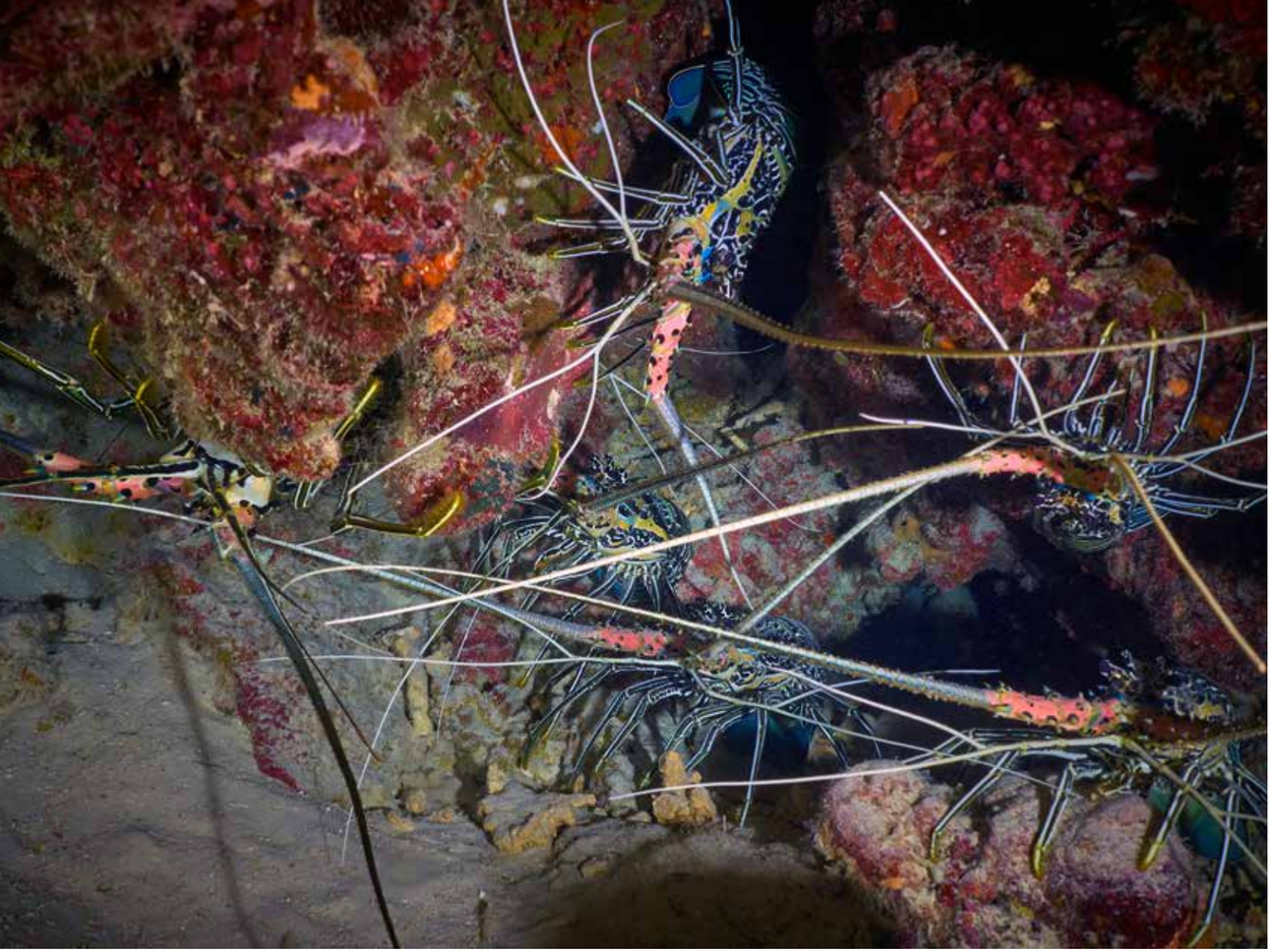

potápěčů. Od roku 2002 jsou zde ke všemu zrušeny veškeré resorty, takže mimo stálé vojenské posádky a malé pláže pro připluvší, zde nenaleznete nic. Vojáci jsou všudypřítomní. V noci vidíme jejich rychlé čluny, jak patrolují a chrání lokalitu před rybáři, ve dne pak proplouvají a kontrolují čluny i chování potápěčů. Po zuby ozbrojení, ale s úsměvy na tváři, a víme, že slouží dobré věci.

O zrádných proudech

Je 31. 10. a já se dožívám kristových let Po včerejším zkušebním ponoru u ostrova Mabul mě čeká první ponor u Sipadanu. Sipadanu, vyhlášené lokality, podle některých možná nejvýjimečnější lokality na světě, na čem se ale shodnou všichni, určitě jedné z „TOP 10“ naší planety. Rychlým člunem se přesouváme na místo prvního ponoru, moře je dokonale hladké jak kdyby bylo ukryté pod krustou ledu, slunce po ránu lehce nad obzorem.

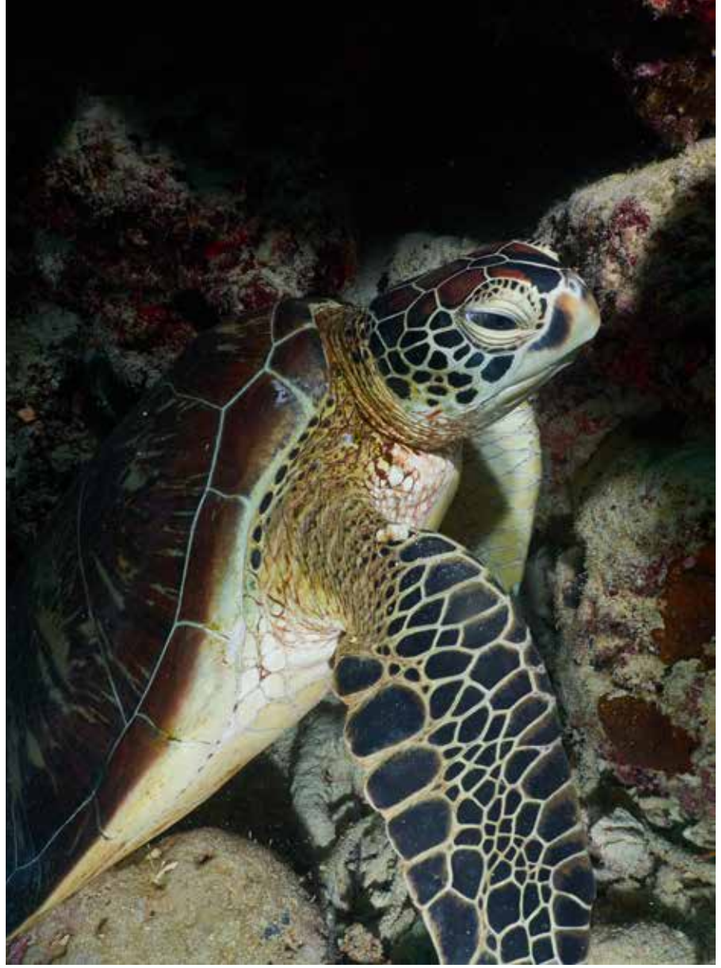

Kontroluji opasek, křídlo. Automatiku do úst, levačkou si přidržím masku, kolem zápěstí té pravé fotoaparát s jeleními parohy a na nich dva výkonné blesky a kotoulem se zanořuji pod hladinu. Srovnávám se do trimu a podle pokynů Toma klesám spolu s ostatními na 35 metrů pod hladinu. Viditelnost není ideální, možná deset metrů, ale spíš o něco méně. Rozsvěcuji lampu a pátrám v záhybech kolmé stěny po mé pravé ruce. Podívám se pod sebe a vidím siluety žraloků, jako by se vznášely nad nekonečnou hloubkou. Ta hloubka tu téměř nekonečná je, protože na některých místech padají stěny ostrova až do 700 m. Cítím lehký proud a držím se blízko stěny. Po chvilce vidím další žraloky. Jsou to malé útesové druhy, bělocípí a šedí. Udržují si ode mě bezpečnou vzdálenost. Chvíli si je prohlížím a pak se věnuji dál stěně. Je porostlá rozličnými korály; některé druhy jsem ještě nikdy neviděl, některé ano, ale zdaleka ne v takových velikostech nebo kombinacích barev. Život je tu pestrý, celý ponor by mohl proběhnout tak, že se jen zastavím na místě kochaje se z vteřiny po vteřině měnící se scenérií ve svých aktérech i kulisách. Po patnácti minutách pomalu stoupáme, viditelnost se zlepšuje a mění se i okolní svět. Hejna kranasů, spousty karet líně odpočívajících na skále, houfy bodloků, ostenců, kaniců. A já začínám chápat, proč jsem o tomhle místě už tolikrát slyšel. Tom nám ukazuje, že se dostáváme za polovinu času ponoru a máme znovu vystoupat. Udělám několik snímků hrajících si klaunů (mimochodem těch nejbázlivějších, s jakými jsem měl zatím tu čest), upravím si blesky, zkusím znovu s lehce jiným světlem, zaujme mě krásný nahožábrý mlž s fialovými pruhy a žlutými tečkami, zachytím proti slunci siluetu karety směřující k nádechu u hladiny a pak očima hledám zbytek skupiny. Ty poslední ze skupiny ještě vidím. Kopnu nohama, ale skoro nic se neděje. Zaberu víc, zapojím stehna. Očima hledám znovu svou skupinu a vidím konečky jejich ploutví, s lehkostí křídel mant

BAUER
MINI-
VERTICUS

BAUER
KOMPRESSOREN
oficiální zástupce

KOMPRES
SERVIS

jako by mi mávaly na rozloučenou. Jsem tak dva tři metry pod jejich úrovní a teď už se mi ztrácejí úplně. Nemohu dopředu, nemohu nahoru. Můžu nazpět a dolů. To nejsou pěkné vyhlídky. Kopu opravdu ze všech sil, ruce složené pod hrudníkem, ale nic se neděje a já jen v podvědomí vnímám, jak se mi zrychlil tep i rytmus dechu. Snažím se zachovat chladnou hlavu, hlavně nepropadat panice. Ale udržet se na místě je fyzicky namáhavé. Nakonec udělám z posledních sil několik kopů a přiblížím se stěně. Zachytím se konečky prstů a přitáhnu. Pár desítek vteřin jen tak visím, držím se skály a soustředím se na zklidnění dechu. A pak už jen decimetr po decimetru ručkuji a chvíli nejsem potápěč, ale zoufalý horolezec se zvláštní výstrojí. Je to až neuvěřitelné. Vyručkuji ne víc jak tři metry a ta neviditelná síla vodního proudu je ta tam. Cítím, jak se tlak vytrácí, až zcela zmizí a já se odvažuji pustit korálu. Nic. Klidná, téměř stojatá voda. Za deset minut doháním svoji skupinu a za dalších pět minut už plavu pomalu k hladině. Ryska na manometru se mi zastavila lehce nad hodnotou nula. Proudy u břehů Sipadanu mohou být velmi zrádné, a já si při cestě na člunu zpět k Celebesu, vybavuji příběh mého kamaráda, kterého u ostrova Socorro stáhl proud během dvou minut z 20 do 70 metrů. Zachránila hoe jen včas vypuštěná nafouklá deko bójka, která ho vytáhla jako velký korkový špunt k hladině (že nedostal barotrauma je zázrak). Potápění ve skupině je fajn, ale buddy systém, obzvlášť pak u zapálených fotografů, funguje lépe.

Legenda o delfínech

Večer pátého dne po desítkách želv, žraloků, tisících tornád tvořených třpytivými těly barakud a nevím čeho všeho dalšího, vidíme delfíny. Je jich asi deset a plují přímo u naší lodi. Jsem šťastný, setkání s delfíny je pro mě vždy něco výjimečného. Tom ale jen kroutí zasmušile hlavou, delfíni totiž podle legendy přináší špatné počasí.

Druhý den ráno jsou delfíni pryč a my se budíme do prudkého lijáku, který postupně přechází ve vytrvalý déšť. O tom, že prší, vím už pár hodin také. Zhruba ve dvě ráno můj spolubydlící opouští kajutu, jeho horní lůžko je plné vody a pomalu se zaplavuje i moje spodní. Přestává fungovat elektřina, dozvídáme se, že dnes se k Sipadanu pro špatné počasí nepodíváme a nálada není nic moc. Tom oznamuje, že první ponor nás čeká u ostrova Mabul. To náladu ještě zhoršuje. Mabul? Co tu uvidíme? Tady nic není, zkušební ponor nestál za nic. Jde nás slabá půlka. Neopreny jsou stále mokré a studené, slunce není přes klenby mraků vidět, a hladinu tříští kapky deště. Tenhle ponor je jen pro ty, kteří jsou příliš velcí poctivci a z nějakého ne zcela pochopitelného principu nechtějí vynechat. Nebo ne?

Ne. Tenhle ponor je parádní. Jsme třicet minut plavby od Sipadanu, ale jak kdybychom byli v jiném moři. S jinými druhy, s jiným reliéfem dna. Hned poté, co se srovnám do trimu u písečného dna zcela bez korálů, nás Tom upozorňuje na obří murénu. Má jistě přes dva metry a větší jsem neviděl. Cení na nás své zuby a vůbec nepůsobí tak, že by se chtěla stáhnout mezi kameny a v tichosti zmizet. O kousek dál pak narážíme na další obrovský exemplář, tentokrát kanice. Z potápění na Kubě jsem na kanice zvyklý, ale tenhle mi jednoduše vyrazí dech. Svou velikostí, majestátností i tím, jak je přátelský. Trávíme s ním dobrých deset minut a pak pokračujeme dál. A vidíme první rejnoky, mé milované trnuchy modroskvrnné,

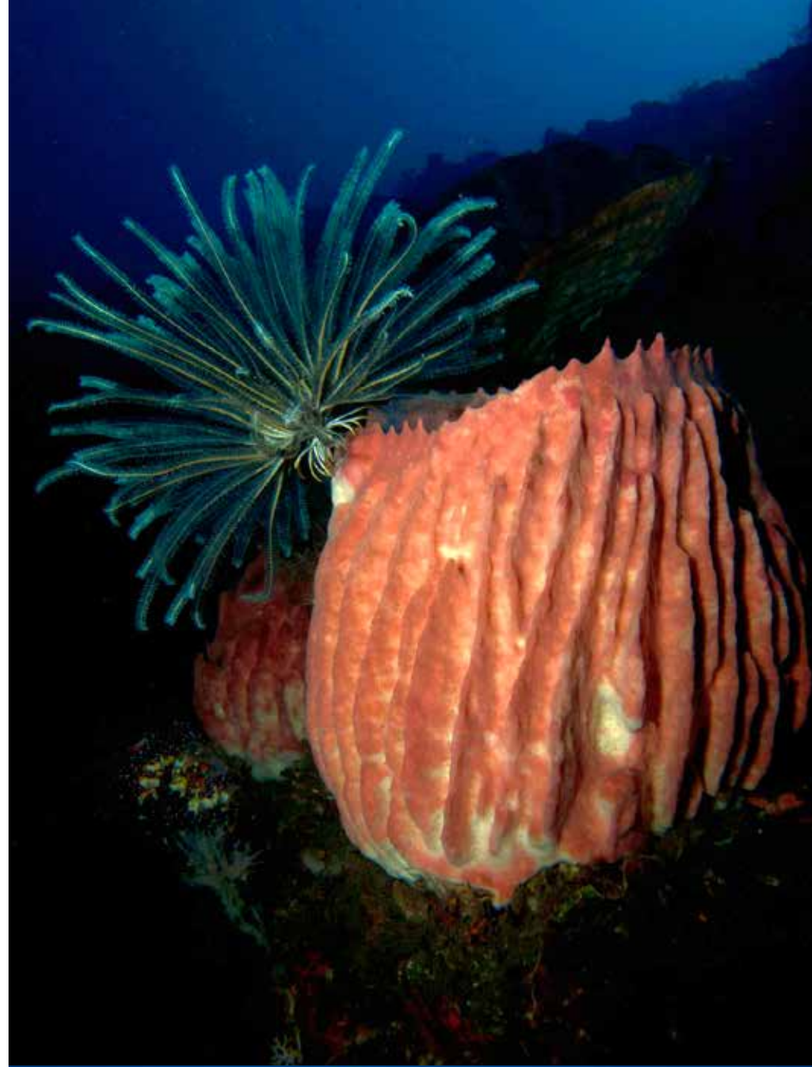

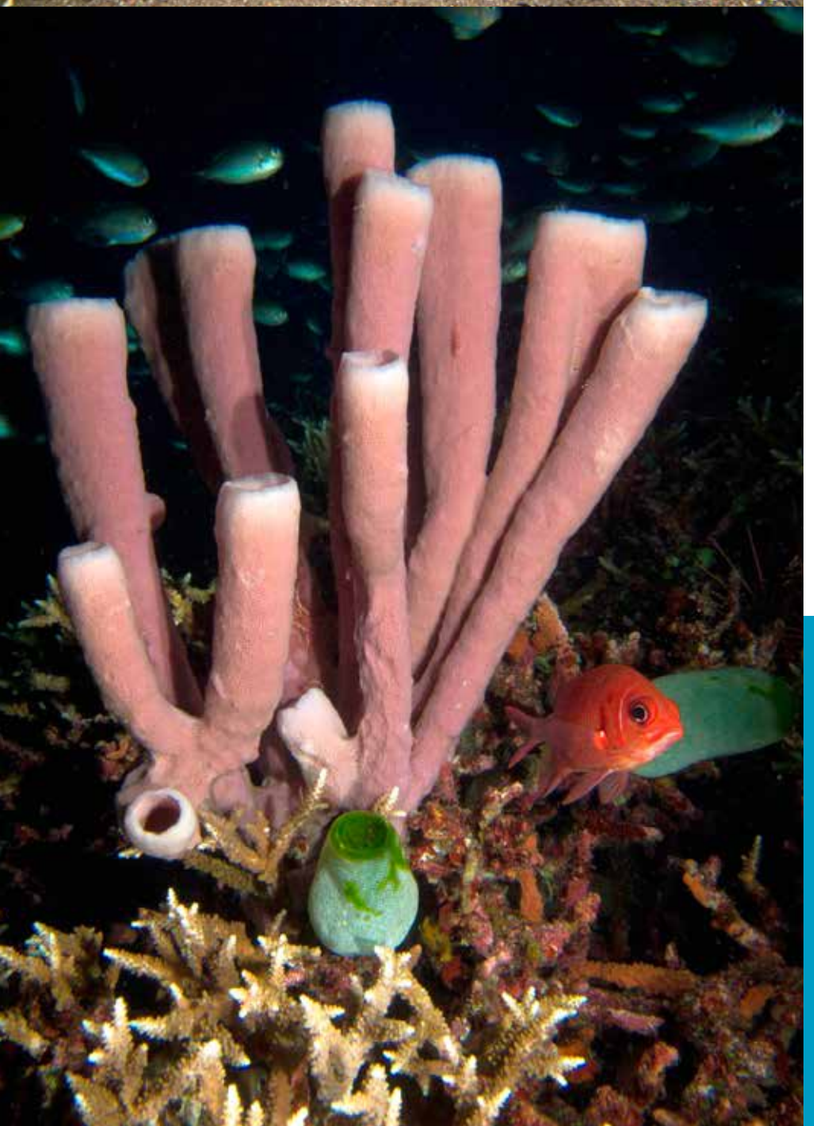

objevujeme strašky a několik druhů nahožábrých. Nic z toho v té rybí polévce u Sipadanu kupodivu nebylo (až na nahožábré). Když pak vylézáme ven a ženeme se na snídani, nikdo z těch, co zůstali na palubě, nám nevěří. Pokud pojedete na Sipadan neudělejte chybu a nenechte se zaslepit pouze známým Sipadanem a nezapomeňte na ostrovy Mabul a jeho menší bratříčky v okolí.

Závěrem

Ať dorazím kamkoli, vždy slyším od místních potápěčů, kteří již lokalitu znají z minulosti po několika ponorech, to samé: *„Před pár lety to tu bylo lepší, bylo to o něčem jiném, moře tu chudne, koráli umírají.“* I tady jsou mezi námi potápěči, kteří na Sipadanu nejsou poprvé. Ale máme tu „repitry“, kteří tu byli před devíti lety. A co říkají? Že tolik želv a žraloků tu rozhodně neviděli. Listují deníky z té doby a hledají zmínky o kanicích, ale nalézají zmínky o mrtvých korálech. Jenže tenhle svět tady je opravdu zdravý, jak jen vůbec může být. Zde práce ochranářů a nařízení vlády* o omezeném vstupu do moře přináší své očekávané ovoce.
Druhý týden trávíme pozemskými aktivitami. Rafty, safari za „pigmej“ slony a nosatými opicemi, místní kulinářské speciality. A palmy. Jsme vyděšení a zklamaní zároveň. Kdo neviděl tu hrůzu na vlastní oči, ani neuvěří, ale ze severu Bornea nížinný deštný prales téměř vymizel.

** Malajsijská vláda ustanovila pravidla i limity potápěčů na potápěčskou základnu za den na 14 potápěčů/základna/den. Navíc předepsali dodržování jakéhosi pravidla, kodexu, jak se správně chovat pod vodou. Monitorování pohybu potápěčů pod vodou přineslo zlepšení stavu korálů a návrat života pod hladinou.*

Info – Pulau Sipadan

Od roku 2002 patří pod Malajsii, dříve pod Indonésii. Jediný oceánský ostrov v Malajsii, který stoupá do výšky 600 metrů od mořského dna. Je umístěn v Celebeském moři, u východního pobřeží Sabah. Ostrov byl vytvořen korály rostoucími na vrcholu vyhaslého sopečného kužele. Sipadan se nachází v srdci Indo-Pacifické pánve, v centru jedné z nejbohatších mořských lokalit na světě, kde žije v moři více než 3000 druhů ryb a stovky druhů korálů. Potápěčsky byl ostrov objeven nedávno, před zhruba 40 lety a patří mezi TOP lokality na světě. ■

Indonésie

vaše dovolená na míru

KOMODO • BALI • GILI • SULAWESI • LOMBOK • SUMBAWA • JÁVA

POTÁPĚNÍ • UBYTOVÁNÍ • POZNÁVACÍ OKRUHY • LETENKY
TRANSPORTY • KURZY POTÁPĚNÍ • ČESKÁ PODPORA NA MÍSTĚ

15 let tradice a zkušeností

Všechny cesty probíhají pod přímou patronací českého resortu v Indonesii.

www.relaxbali.com

Více na
www.relaxdive.cz

RELAX
RELAXDIVE.COM

CK RELAX DIVE s.r.o.
tel.: +420 602 344 534 / +420 602 610 853
Masarykova 974 / 373 41 Hluboká nad Vltavou